

נזיר נז

משה שווערד

1. פירוש הרא"ש מסכת נזיר דף נז עמוד א

ב' נזירים שאמר להם אחד וכו' ומיירי שהם שותקים שאם היו מכחישים אותו לא היה נאמן כדאיתא בקדושין כל האומר דעד א' בהכחשה לא מהימן:

2. תוספות מסכת נזיר דף נז עמוד א

וסופרין שלשים יום ומביאין קרבן - בשותפות קרבן טומאה חטאת העוף ועולת העוף אבל אשם לא מייתי על הספק (וקרבן טומאה בספק) עולת העוף תהא נדה וחטאת ספק ולא תאכל ואשם שאינו מביא אינו מעכבו כרבנן דפרק ג' (לעיל דף יח):) וחכמים אומרים הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה ועדיין אסורין לשנות ביין וליטמאות למתים ולכך סופרים עוד שלשים יום

3. חידושי הגרי"ז מסכת נזיר דף נז עמוד א

מתני' שני נזירים, פרש"י שקבלו עליהם נזירות ביחד. וצ"ב דאפי' לא קבלו נזירות ביחד ימתין הא' עד שימנה השני ימי נזירותו ואח"כ יגלחו יחד, וכן צ"ב ד' הרמב"ם בפיה"מ שכ' דמיירי שקבלו שניהם אותו מספר ימי נזירות, דאפי' קבל הא' פחות מחברו ימתין עד שימנה השני ימי נזירותו ויגלחו יחד. ואפ"ל לשי' הר"ן בנדרים דף ד' דנזיר בבית הקברות עובר בכל תאחר דנזירות טהרה לאלתר, א"כ אין הא' רשאי להמתין עד שיסיים חברו את המנין, ודוקא כשנזרו יחד אותו מספר הימים משכח"ל לדין משנתנו. והא דאמר' לקמן ג' ט' מת א' מהן אמר ר' יהושע יבקש אחד מן השוק שידור כנגדו בנזיר, י"ל דהתם מיירי בשנטמאו בס', ביום ראשון לנזירותם ומת הא', והיינו דוקא לשי' הרמב"ם בפ"ו מנזירות ה"ו דקרבן מביא מי שנטמא אף ביום ראשון אף דליכא ימים ראשונים, וא"כ שפיר יסיים השני יחד עם הראשון ויביאו קרבנותיהם יחד.

אמנם אף לפי"ד משום תגלחת טומאה רשאי להמתין מלקבל נזירות טהרה אף שתגלחת אינה מעכבת, דאל"כ ה"ל צריך להביא קרבן מספק על טומאה אחרי ז' ימים ולהתחיל נזירות טהרה בלי תגלחת טומאה.

והנה בירושלמי כאן איתא להדיא דאם זה קיבל נזירות שלושים וזה מאה ממתינין עד למאה, ולכאורה צ"ל דהירושלמי סובר דכל תאחר בנזיר לאחר ג' רגלים הוא, ולכן אינו עובר על כל תאחר, אבל בגוונא שא' קיבל שלושים וא' קיבל שתיים אה"נ דלא ימתין, דהא יעבור על כל תאחר.

4. תפארת ישראל - יכין מסכת נזיר פרק ח

(ב) מגלחין. בסוף ימי נזירות, מיהו דוקא נשים או קטנים, אבל אנשים הרי אסורים בהקפת הראש מספק, דהרי גלוח הראשון שהוא גלוח טומאה, צריך שיהיה קודם הבאת קרבנותיו [כלעיל פ"ו מ"ו], וגלוח זה אינו מועיל לו לגלוח טהרה שצריך שיהיה אחר הקרבת הקרבן [כשם מ"ז], נמצא שאם טהור היה, עבר אז על כל תקיף, דבשלמא גלוח ב' מגלח ממה נפשך, אי גלוח קמא גלוח טומאה היא, אם כן מגלח השתא גלוח טהרה, ואי לא טמא היה, אם כן מדגלח גלוח קמא קודם הבאת קרבנו, לא עלה לו וצריך לגלח אח"כ [כרמב"ם פ"ח הי"א], ואפילו לאחר כמה ימים [כרמב"ם פ"ח הי"ו], אבל על גלוח קמא ק' שפיר, דעביר על כל תקיף, אלא על כרחך דמתניתין מיירי באשה וקטן (ב):

5. שפת אמת מסכת נזיר דף נז עמוד א

במשנה מגלחין ומביאין קרבן טומאה וכו', כתב התוספות יו"ט דוקא אשה וקטן כמבואר בגמרא, והג' רע"א תמה עליו דהא גלוח ראשון ממה נפשך מותר לגלח, וקושית הגמרא קאי רק אגלוח שני, וע"ש שמקשה עוד על גוף הגמרא היכן נזכר במשנה גלוח שני והניח בצ"ע. ולענ"ד לא דק בזה, ודברי התוספות יו"ט נכונים וברורים, דנראה דבאנשים דינא הכי דמביאין קרבן טומאה וטהרה ומגלחין רק בסוף גלוח דטהרה ולא גלוח ראשון, דכשיגלחו בראשון לא יוכלו לגלח בשני ויבטלו מצות גלוח, ולהכי בראשון אין מגלח דגלוח לא מעכב ולבסוף מגלחין כמבואר ברמב"ם [פ"ח מה' נזירות הלכה ו'] דאף על גב דאין גלוח מעכב, מכל מקום מצות התורה לגלח ולהכי מגלחין רק באחרונה ודו"ק. וכן מוכרח להדיא בלשון הרמב"ם פ"ט מהלכות נזירות [הלכה ט"ו] שכתב דב' נזירים אין אחד מהם מגלח תגלחת טומאה עיי"ש, א"כ משמע דמגלחין רק באחרונה, ואם כן עיקר קושית הגמרא על גלוח הראשון וכמש"כ התו"ט, ונדחה נמי מה דקשיא ליה הא לא נזכר במשנה גלוח שני, דמ"מ שפיר מקשה הגמרא דצריך להיות מגלחין לבסוף ולא מקודם וכדכתיבנא. וגם מה שכתב הג' הנ"ל בשם השיטה מקובצת, אין הכרע דכוונת השיטה מקובצת דקושית הגמרא דחד גלוח באיסור הוא, ומ"מ תכלית הקושיא שיתבטל גלוח ראשון. איברא דלשון המאירי נוטה לשיטת הג' רע"א הנ"ל אבל הדברים ברורים כמ"ש.

6. פירוש הרא"ש מסכת נזיר דף נז עמוד א

באומר ראיתי שנזרק טומאה ביניכם. שהיה מרוחק מהם ד' אמות דהשתא לא הו"ל אלא תרי דהו"ל ספק טומאה ברשות היחיד:

7. תוספות מסכת נזיר דף נז עמוד א

באומר ראיתי שנזרקה טומאה ביניכם - והוא עומד מרחוק דהוי ספק טומאה ברשות היחיד ואם תאמר אם כן יביא כל אחד קרבן טומאה ודאי דכל ספק טומאה ברשות היחיד שורפין עליה [תרומה] ויש לומר דלא גמירי מסוטה אלא דבר שאפשר להיות כסוטה דאפשר שנטמאת אבל הכא לא אפשר לטמאות שניהם דודאי אחד טהור ואם תאמר אם כן מאי פריך מעיקרא והא ספק טומאה ברשות הרבים הוא כלומר ויביאו שניהם קרבן טהרה והא ספק טומאה ברשות הרבים דמטהרין נמי מסוטה גמירין לה ולא ילפינן אלא דבר שאפשר להיות והכא בודאי אחד טמא ויש לומר דספק טומאה ברשות הרבים לאו מסוטה גמירין ליה אלא כל חד וחד מוקמינן אחזקתיה וילפינן ליה מקרא פרק קמא דחולין (דף י:) להעמיד כל דבר אחזקתיה אף על גב דודאי אחד טמא כיון דלא ידעינן ליה ואף על גב דבפרק קמא דחולין (ג"ז שם) למאי דקא סלקא דעתיה קאמר התם הילכתא גמירי לה ומשמע התם דספק טומאה ברשות הרבים לאו משום חזקה אלא נגמר מסוטה במסקנא לא קאי הכי ובמקום אחר [בריש מסכת נדה] מפורש באורך.

• עיין בספר שערים מצויינים בהלכה

8. חידושי הגרי"ז מסכת נזיר דף נז עמוד א

[א] תוס' ד"ה באומר ראיתי שנזרקה טומאה ביניכם, וא"ת א"כ יביא כל אחד קרבן טומאה ודאי דכל ספק טומאה ברשות היחיד שורפין עליה [תרומה]. והנה לכאורה קושיתם הוא על דין דמתניתין דמביאין שניהם קרבן אחד, הא ספק טומאה ברה"י טמא מטעם ודאי, אבל באמת צ"ע דעיקר דינא דס"ט ברה"י דטמא הוי רק באופן אם נגע, אבל אם לא נגע והוא טהור במציאות אין עליו שום דיני טומאה, והקרבן יהיה חולין בעזרה, ואם יבואו עדים אח"כ שלא נגע יהיה טהור למפרע לכל הדינים, דכיון שלא נגע אין עליו שום דין טומאה מחמת דין ספק טומאה ברה"י, וכל עיקר דינא דספק טומאה ברה"י הוי רק באופן אם נגע, אלא דאצלינו הא הוי ספק, ועל זה הוי הדין ספק כודאי דנתן עליו דין טומאה ודאית וצריך להביא קרבן טומאה אם הוא נזיר ונאכל ולא הוי חולין בעזרה וכן לשאר הדינים והיינו מחמת ספק כודאי, [וזהו בין שנימא דהודאי הוא במעשה הנגיעה, ובין שנימא דהודאי הוא בטומאה], ואם אינו טמא אין עליו דין ספק טומאה מפני מצב הספק, אלא שנתנה עליו דין ודאי טומאה, ולפי"ז בב' נזירים אין צריכים להביא רק קרבן אחד, משום דכיון דבמציאות ודאי אחד מהם טהור ורק אחד מהם טמא אין כאן רק חיוב קרבן אחד, וכיצד יתכן להקריב ב' קרבנות טומאה הלא א' ודאי חולין בעזרה, וצ"ל דקושית התוס' הוי על אידך מתניתין (דף נ"ט ע"ב) מת אחד מהם יבקש אחד מן השוק וכו', ומבואר דבעצמו אינו יכול להביא, ועל זה הקשו והא ספק כודאי ויכול להביא בפני עצמו ולא יהיה ספק חולין בעזרה ולמה צריך לחפש עצות.

ואם נאמר דקושית התוס' גם על משנתנו צ"ל בע"כ דאף דממ"נ יש כאן רק חיוב א' של קרבן טומאה, מ"מ כיון דכ"א בפנ"ע הוי ס"ט וספק כודאי יכול כל א' להביא קרבן ודאי ולא איכפ"ל מה דממ"נ אין כאן יותר מטמא א'...

9. תוספות מסכת נזיר דף נז עמוד ב

דקתני ואיני יודע - דמשמע שלא נודע לו מעולם משום דלא הוה בהם מדלא קתני שכחתי.

10. שיטה מקובצת מסכת נזיר דף נז עמוד ב

מגלחין ומביאין קרבן טומאה וטהרה. וכשחוזרין וסופרין שלושים יום ומביאין קרבן טהרה חוזרין ומגלחין שניה ולהכי פריך אמאי דילמא לאו טמאין אינון וקעביד הקפה. פירוש כשמגלחין כל ראשם בשלושים ראשונים וחוזרין ומגלחים באחרונים הא על כרחם אחד מהם לאו טמא הוא ואין עליו אלא תגלחת אחת וכשהן מגלחין שתי פעמים אם כן חד מינייהו עבר על לא תקיפו פאת ראשכם. הר' עזריאל ז"ל:

11. פירוש הרא"ש מסכת נזיר דף נז עמוד ב

באשה שאינה באיסור הקפת ראש. כדאמר בסמוך כל שאינו בהשחתה אינו בהקפה וקטן שהוא מופלא סמוך לאיש:

12. בית הבחירה למאירי מסכת נזיר דף נז עמוד א

משנתנו אתה צריך לפרשה בנזירות של אשה או של קטן שהדירו אביו והרי אשה הואיל ואינה בהשחתת זקן אינה בהקפת הראש וכן קטן כל שמתגלה על ידי עצמו או על יד אשה אין כאן איסור כמו שנבאר:

13. רש"י מסכת מכות דף כ עמוד ב

דאמר לך מני - השואל לך כמאן קאמרת ניקף לוקה אימא ליה ר' יהודה היא דאמר לעיל /מכות/ (דף ד: טז) לאו שאין בו מעשה לוקין והיינו לאו שאין בו מעשה דניקף הוא דקא עבר אלאו דלא תקיפו דשמעינן לקרא הכי לא תקיפו לא תניחו להקיף דמניח להקיף כמקיף א"נ מדאפקיה בלשון רבים דכתיב לא תקיפו משמע דאתרי קא מזהר רחמנא ניקף ומקיף.

14. רמב"ם ספר המצות - מצות לא תעשה - מצוה מג

מצוה מג - שהזהירנו מהעביר שער הצדעים והוא אמרו ית' לא תקיפו פאת ראשכם והאזהרה מזה גם כן שלא נתדמה לעובדי ע"ז כי כן היו עושי כומרי ע"ז שהיו מגלחין שער הצדעים לבד ולכן הוצרכו שיבארו במסכת יבמות ואמרו הקפת כל הראש שמה הקפה כדי שלא תאמר כי תכלית מה שישמר הוא גלוח הצדעים והניח שאר השער כמו שיעשו כומרי ע"ז אמנם כשיגלח הכל אין בזה דמיון בהם הנה הודיענו שאינו מותר לגלח הצדעים בשום פנים לא ביחוד ולא עם הראש וחייב מלקות על כל פאה מהם והוא חייב שתים אם גלח כל ראשו ....

15. טור יורה דעה סימן קפא

הקפת הראש והשחתת הזקן גם באלו כתב הרמב"ם שאסרם הכתוב מפני שעושיין כן עכו"ם ע"כ וזה אינו מפורש ואין אנו צריכים לבקש טעם למצות כי מצות מלך הם עלינו אף לא נדע טעמן

16. בית יוסף על יו"ד סימן קפא

הקפת הראש והשחתת הזקן גם באלו כתב הרמב"ם שאסרם הכתוב מפני שעושיין כן עובדי עבודה זרה וכומריהם. בסוף הלכות עבודה זרה (פי"ב ה"א, ז). ומה שאמר רבינו וזה אינו מפורש ואין אנו צריכים לבקש טעם למצות וכו'. דבריו מבוארים שדעתו לחלוק על הרמב"ם למה לו לבקש טעם מדעתו לשום מצוה שנראה שאילו לא היו יודעים טעם המצות לא היינו מצווים לעשותן ואין הדבר כן כי מצות מלך הם עלינו ואף אם לא נדע טעמן אנו מצווים לעשותן ואני אומר דחס ליה להרמב"ם מלמיסבר הכי ומי יחוש לכבוד התורה והמצות יותר ממנו ודבריו בסוף הלכות מעילה (פ"ח ה"ח) יוכיחו וכיוצא בהם כתב בסוף הלכות תמורה (פ"ד הי"ג) ובסוף הלכות מקואות (פי"א הי"ב) ומשם נתבונן שדעתו ז"ל לומר שאע"פ שכל חוקי התורה גזירות מלך הם מכל מקום כל מה שנוכל לבקש לו טעם נאמר בו טעם וכרבי שמעון דדריש טעמא דקרא (קידושין סח ע"ב) (א) ומה שלא נמצא לו טעם ניחס הדבר לקוצר השגתו ואנו חייבים לקיימם כמו המצות שנודע טעמם כי גזירות המלך הם עלינו ומכל מקום במצות האלו נראה לי שלא נתן בהם טעם הרמב"ם מדעתו אלא מדעת הכתוב שמצאן מוקפות מלפניהם ומלאחריהם ממצות הנאסרות משום חוקי הגוים שהרי כתוב לפנייהם לא תאכלו על הדם לא תנחשו ולא תעונו (ויקרא יט כו) ואחריהם כתוב ושרט לנפש וכתובת קעקע (שם פסוק כח) והרי זה כמפרש שהקפת הראש והשחתת הזקן נאסרו מפני שהיו עושיין כן עובדי עבודה זרה וכומריהם:

17. דרכי משה הקצר יורה דעה סימן קפא

(א) ואני אומר גם כן חס ליה לרבינו שיחשוד בכשרים כמו הרמב"ם למיסבר עליו שיסבור שאם לא [היו] יודעים טעם המצוה לא היינו מצווים לעשותו כי לא מצינו בשום חכם מישאל שיאמין בזה אלא הוא רק דרך הפוקרים בתורה שאינן מאמינים רק מה שיסכים אליו השכל ולכן אי אפשר שרבינו חשב כזאת על הרמב"ם אלא מ"ש וזה אינו מפורש וכו' רצה לומר שלא נדרוש טעמיה דקרא לומר שאינו אסור אלא כדרך שעשו עובדי עבודה זרה וכומריהם אלא בכל ענין אסור הואיל ואין הטעם מפורש במקרא אין להחזיר במקום שאין הטעם שייך זהו נראה לי בדעת רבינו לא כמו שחשב עליו החכם בעל בית יוסף כי פירש דבריו בענין שאינו כדי שיוכל להשיג עליו:

18. רמב"ם יד החזקה הלכות עבודת כוכבים פרק יב

(א) אין מגלחין פאתי הראש כמו שהיו עושיין עובדי כוכבים שנאמר לא תקיפו פאת ראשכם וחייב על כל פאה ופאה לפיכך המגלח שני צדעיו אפילו בבת אחת והתראה אחת לוקה שתים אחד המגלח הפאות בלבד ומניח שיער כל הראש ואחד המגלח כל הראש כאחד לוקה הואיל וגילח הפאות במה דברים אמורים באיש המגלח אבל איש המתגלח אינו לוקה אלא אם כן סייע למגלח והמגלח את הקטן לוקה.

[השגת הראב"ד - אבל איש המתגלח אינו לוקה א"כ סייע למגלח א"א אע"פ שאינו לוקה כיון שמדעתו עשה עובר בלאן]:

19. תוספות מסכת נזיר דף נז עמוד ב

ודידך מאן מגלח להון - שראה בנינים קטנים מגולחים ראשיהם עם פאותיהם, א"ל חובה, אשתו היתה רוב הונא לטעמיה דאמר בסמוך הנשים מותרות להקיף דכיון דאינן באיסור דניקף ליתנהו נמי באיסור דמקיף.

20. פירוש הרא"ש מסכת נזיר דף נז עמוד ב

ודידך מאן מגלח להו. שהיו רגילין שלא לשייר פאות כשהיו מגלחים ראש הקטנים:

• ספר שערים מצויינים בהלכה 6 PAGE

21. פירוש הרא"ש מסכת נזיר דף נו עמוד ב

חובה תקברינהו לבנה. וכי היא רוצה שתקבור את בניה שאינה יראת העונש על שהיא מקפת אותם:

22. תוספות מסכת נזיר דף נו עמוד ב

חובה תקברינהו לבניה - דאיסורא קא עבדא, כולהו שני כו', כשגגה שיוצאת מלפני השליט.

23. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף פ עמוד א

אמר רב יהודה אמר רב: עשינו עצמנו בבבל כארץ ישראל לבהמה דקה. א"ל רב אדא בר אהבה לרב הונא: דידך מאי? א"ל: דידן קא מינטרא להו חובה. א"ל: חובה תקברינהו לבנה! כולה שניה דרב אדא בר אהבה לא אקיים זרעא לרב הונא מחובה.

24. תוספות מסכת בבא קמא דף פ עמוד א

חובה תקברינהו לבנה - פ"ח בתמיה וכי דרכה לקבור בניה שאין עוסקת לגדלן אלא עוסקת לגדל צאן והוי כשגגה היוצאת מלפני השליט ומיהו בפרק שני נזירים (נזיר דף נו: ושם) גבי הקפת הראש אין שייך לפרש כן דאמר ליה רב אדא בר אהבה לרב הונא לדידך מאן מקיף להו אמר ליה חובה א"ל חובה תקברינהו לבנה ואין שייך לפרש שם אלא לשון קללה אי נמי יש לומר אין יראה שתענש בקבורת בניה.

25. דף על הדף נזיר דף נו עמוד ב

בגמ': באשה וקטן. בשער המלך (הל' ע"ז פ"ב ה"א ומנחת חינוך מ' רנ"א) הקשו לפי המבואר כאן דאחד המקיף ואחד הניקף עוברים, א"כ אמאי שרא להקיף קטן, הרי הניקף גם כן עובר, והא קיי"ל דאסור להאכיל קטן איסור בידים, וא"כ כשהוא מקיף את הקטן הרי הוא מאכילו בידים הך איסורא דהקפה. ותירץ דע"כ צ"ל דבהקפה שאני דאין כאן איסור כלל לקטן, וביאר בשו"ת בית אפרים (יו"ד סי' ס"ג) דכיון דהניקף לא קעביד מעשה, רק מה שמניח להקיפו, לגבי קטן שאין לו דעת לא מיקרי זה מעשה

26. שו"ת נודע ביהודה מהדורא קמא - אבן העזר סימן עה

והנה באשה המקפת לקטן רוב הפוסקים ס"ל דמותרת להקיפו לכתחלה והם הרי"ף והרא"ש כמו שהביא הב"י בשמם בסי' קפ"א וכן ספר המצות. וא"כ שפיר לדידהו מה דאמרין איש שאמר לאשה וכו' ואפילו להרמב"ם שסובר שאסורה מדרבנן והסכים לדבריו הראב"ד מ"מ אין זה דוחק אם נוקמי הך אוקימתא לרב הונא. אלא שאין אנו צריכין לזה אפילו לדידהו דהא דלדידהו אשה אסורה להקיף קטן. נלע"ד הטעם שאף הניקף עובר אלא שקטן אוכל נבילות וכו' אף שאין מצווין להפרישו מ"מ זה הוי כמאכילו בידים ולכך קברתינהו חובה לבניה...

• ספר שערים מצויינים בהלכה PAGE 6

27. תוספות מסכת נזיר דף נו עמוד ב

ורב אדא בר אהבה סבר אחד המקיף ואחד הניקף במשמע - פשטיה [דקרא] ודאי לניקף אזהר רחמנא דהא פאת ראשכם כתיב דהיינו הניקף ומיהו מדקאמר לא תקיפו ולא כתיב לא תוקפו הוסב הלאו גם על המקיף כדי להקיש מקיף לניקף כלומר כל היכא דניקף בר חיובא הוא כל מקיף נמי בר חיובא הוא וההוא קטן הואיל וגופיה לאו בר עונשין הוא ולא מיחייב מקיף ליה נמי לא

מיחייב ואפי' איש שרי לאקופי לקטן ואין לתמוה מנא ליה להש"ס דרב אדא בר אהבה סבר מותר לגדול להקיף את הקטן דמשמע ליה מדקאמר ליה לרב הונא ודידך מאן מקיף להו דמשמע לדידי אפי' גדול מקיף לקטן אבל לדידך מאן מקיף להון והאי דלטייה היינו לפי סברתו דרב הונא דאסר לגדול להקיף לקטן ואמר ליה כיון דאסרת לגדול להקיף לקטן גם האשה אסורה להקיף לקטן דלא ס"ל למדרש לרב אדא לדרוש כל שישנו בהשחתה ישנו בהקפה לפטור אשה המקפת אחרים וע"ג דבקיודשין בפ' קמא (דף לה:.) דרשינן הכי כל שישנו בהשחתה ישנו בהקפה כו' לפטור נשים הניקפות בהיא דרשה מודה רב אדא משום דפשטיה דקרא איירי בניקף אבל מה שדורש רב הונא נמי לא תקיפו אמקיף מלישנא דלא תקיפו ומקישו להשחתת זקן

לפטור האשה המקפת אפי' לגדול בהא דהא דפליג רב אדא דלית לן להקיש הקפה להשחתה אלא במאי דאיירי פשטיה דקרא כגון בניקף והשתא פליגי בתרתי רב הונא סבר דאשה שריא להקיף בין גדול בין קטן הואיל ואינה בהשחתה אינה בהקפה בין להיות בהקפה דאיירי ביה פשטיה דקרא בין להקיף

אחרים ורב אדא סבר דודאי אשה פטורה מלהיות ניקפת מהקישא דהשחתה דאיירי ביה פשטיה דקרא אבל מלישנא דלא תקיפו דדרשינן מינה לחייב גם המקיף גם האשה חייבת בההוא ולא נפטרה מהקישא דהשחתה כיון דלא איירי ביה פשטיה דקרא ועוברת בלאו אם הקיפה לגדול ופליגי נמי בקטן דרב הונא סבר גדול המקיף את הקטן חייב ולא

מסתברא ליה לרב הונא למידרש דמשום דאפקיה קרא בהך לישנא דלימיר היכא דניקף לאו בר חיובא מקיף נמי פטור הילכך גדול המקיף לקטן פטור ונראה דקיי"ל לרב הונא דאשה שריא על גברא לא משמע ליה ורב [אדא] סבר דלהכי אפקיה קרא בהך לישנא דלימיר היכא דניקף לאו בר חיובא מקיף נמי פטור הילכך גדול המקיף לקטן פטור ונראה דקיי"ל לרב הונא דאשה שריא להקיף קטן וה"ה לגדול דסוגיא דהש"ס כוותיה בפרק קמא דבבא מציעא (דף י:.) דקאמר מאי בנייהו איש דאמר לאשה אקיפי לי קטן וקאמר דהשליח דהיינו האשה לאו בת חיובא היא אלמא דאשה מותרת להקיף לקטן כרב הונא ומדנקט נמי אשה ולא איש משמע נמי דאיש המקיף לקטן חייב והיינו נמי כרב הונא והוה מצי למימר התם שהאיש אמר לאשה אקיפי לי גדול כיון דסוגיא

אזלא כרב הונא אלא הגדול לא יאבה שמוע לה שתקיפנו כי הוא יתחייב אבל קטן לאו בר מחאה הוא ולא בר עונשין הוא וא"ת ולרב אדא דמקיש מקיף לניקף וה"ה דנקיש ניקף למקיף ונימא כל היכא דמקיף לאו בר חיובא ניקף נמי פטור ויהיה מותר להיות ניקף מן העובד כוכבים וי"ל

לרב אדא מקיף לניקף מקשינן משום דעיקר חיובא דקרא אניקף כתיב לא תקיפו פאת דהיינו פאת דניקף למימר היכא דניקף בר חיובא גם המקיף חייב ואי הניקף לאו בר חיובא הוא המקיף פטור אבל כשהניקף בר חיובא אף אם אין המקיף

בר חיובא אסור דקרא אתי לאקושי מקיף דמשמע מלישנא דלא תקיפו אניקף דמשמע מגופיה דפשטיה דקרא אבל אין

סברא להקיש גופיה דקרא דהיינו הניקף למקיף דלא משתמע אלא מלישנא בעלמא לא תקיפו ולא מגופיה דקרא ותדע דאם לא כן מצורע אמאי דחי לאו דהקפה והא אפשר לקיים שתייהם שיקיפהו קטן ואשה ועובד כוכבים אלא שמע מינה כדפרישית וא"ת ולרב הונא דלא מקיש מקיף לניקף ואע"ג דניקף לאו בר חיובא הוא מיחייב מקיף אם כן המקיף את העובד כוכבים לחייב כמו המקיף לקטן ודוחק לחלק משום דקטן אתי לכלל חיוב דהשתא מיהא לאו בר חיובא הוא וטעמא דרב הונא לא תלי בהכי אלא משום דלא מקיש מקיף לניקף ונראה להר"ף דיש לומר הואיל וכתוב פאת ראשכם אישראל קאי קרא ולא אעובד כוכבים וצ"ע במקיף את האשה אי מחייב כמו בקטן לרב הונא.

28. קרן אורה מסכת נזיר דף נו עמוד ב

תוס' בד"ה ורב אדא כו'. וקיצור דבריהם בפלוגתייהו דר"ה. ור"א ר"ה סבירא ליה דמקיף את הקטן חייב ולא מקשינן מקיף לניקף ואשה פטורה אפילו בהקפת אחרים דכל שישנו בהשחתה ישנו בהקפה ואשה שאינה בהשחתה אינה בהקפה כלל אפילו בהקפת אחרים. ור"א סבירא ליה דנהי דאימעוטי בהקפת עצמה אבל בהקפת אחרים לא אימעוטי. והרי היא מוזהרת כאיש. ועל הקפת קטן אפילו גדול פטור. ונראה דחדא בחברתה שייכא דלרב הונא דסבירא ליה דמקיף את הקטן חייב. אם כן איסורא דהמקיף לאו בפני עצמו הוא ולא משום איסורא דניקף. משום הכי אשה ליתא נמי בהקפת אחרים כי היכי דליתא בהקפת עצמה כיון דלא נאמרו לאוי דהקפה באשה בין לאו דמקיף בין דניקף וראב"א דסבירא ליה דעיקר חיובא דמקיף הוא משום איסורא דניקף ואי ניקף בר חיובא הוא חייב המקיף ואי לאו בר חיובא גם המקיף פטור. אם כן מהיכי תיתי למיפטר אשה מהך חיובא דנהי דאימעוטיא מהקפת עצמה אבל להקיף אחרים הרי היא כאיש כיון דהניקף בר חיובא ומחיובא דניקף מתחייב גם המקיף. ומכאן נמי קשה קצת לשיטת הרמב"ם ז"ל דעבדים חייבין בהקפה ואשה דווקא פטורה הואיל וליתנייהו בהשחתה שאין לה זקן דאם כן אמאי פטורה בהקפת אחרים כיון דפטורא דידה הוא רק משום דליתא גבה וזה לא מהני אלא להקפת עצמה אבל לא להקפת אחרים. וצריך לומר כיון דקרא לא איירי באשה. ממילא גם מלאו דהקפת אחרים פטור.

29. הוכן ע"י כולל עיון הדף

נזיר דף נו:

דין משנתנו דב' נזירים שאמר להם אחד שראיתי אחד מכם שנטמא, מגלחים וכו', אליבא דמאן?

בנשים וקטנים¹	בנזירים גדולים	
מיירי	לא מיירי ²	למ"ד הקפת כל הראש שמה הקפה
מיירי	מיירי ⁴	למ"ד הקפת כל הראש אין שמה הקפה³

האם מותר להקיף לקטן? [תוד"ה ורב].

אשה להקיף קטן	איש גדול להקיף קטן	
מותר	אסור	לרב הונא⁵
אסור ⁶	אסור	לרב אדא בשיטת רב הונא
מותר	מותר	לרב אדא דידיה⁷

¹ שאין בהם איסור הקפת הראש.
² דנהי איסור הקפת הראש נדחה בתגלחת טומאה דנזיר, אכן כשהנזיר טמא רק מספק אי אפשר לו להקיף דשמא אינו חייב בתגלחת זו ומגלח בחנם.
³ דרך המשוה צדעיו לבד עובר באיסור, אבל אם גילח כל שער ראשו לא עובר על איסור זה.
⁴ אכן הוכיחה הגמ' ששמואל לא ס"ל הכי, דהרי העמיד את משנתנו בקטנים ונשים שאין בהם איסור הקפת הראש.
⁵ ס"ל מדכתיב "לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנד" - כל שיש לו השחתה יש לו הקפה, והני נשי הואיל וליתנהו בהשחתה - דהרי אין להם זקן, ליתנהו נמי בהקפה - בין להיות נקפות בין להקיף אחרים ואפי' לגדול מותרות להקיף (תוס' ד"ה והני). אולם המקיף את הקטן חייב כיון שס"ל דמכתיב "לא תקיפו פאת ראשך" משמע שקאי על כל הקפה גם על פאות של קטן.
⁶ הגם שרב אדא בעצמו ס"ל שאפי' לאיש גדול מותר להקיף לקטן, מ"מ אמר "חובה תקברינהו לבניה" (ונתקיים הדבר כדן "שגגה היוצאת מפי השליט"), מחמת שלדעת רב הונא גופיה המקיף את הקטן חייב, אי"כ הי"ה לאשה אסור ולא ס"ל את חילוקו של רב הונא בין איש לאשה, דהיינו את החילוק בין אם המקיף בר חיובא ללא.
⁷ ס"ל דמלשון הפסוק "לא תקיפו פאת ראשיכם" משמע דאחד המקיף ואחד הניקף במשמע, ואיתקש מקיף לניקף כל היכא דניקף מיחייב מקיף נמי מיחייב והאי קטן הואיל והוא גופיה לאו בר עונשין הוא דמיחייב מקיף נמי לא מיחייב.

30. ספר שערים מצויינים בהלכה

ואנן נוהרים מאד בזה, ועי' לעיל בתוס' (מא: ד"ה השתא) דנהגו העולם כשמגלחין התינוקות לשייר בצדעיהן הרבה שערות. וראיתי שכבר עמד על זה בחי' ר' מאיר שמחה. ועי' בבית מאיר (סי' קפא) שכתב נמי דאיכא איסור דרבנן, וגם בתשו' חלקת יואב (או"ח סי' יט) דן בזה אי איכא איסור, מ"מ עברו על דין חינוך בנים, והיאך אפשר שהיו רגילים בזה, ואפי' אי נימא דאשה אינה חייבת בחינוך, וכמש"כ בכמה מקומות [עי' בדברינו לעיל כט. ד"ה ואין האשה] מ"מ קשה הלשון שהיו רגילים בדבר, וכן בקרן אורה האריך בזה לומר שהאשה לא עברה איסור. אבל לא מתורץ בזה ענין החינוך, והרי מזה יהיו מורגלים לעשות כן גם כשהיו גדולים. וכן קשה לי אמאי פסק בשו"ע (יו"ד סי' קפא ס"ו) דיש אומרים דאשה אסורה להקיף פאות הראש של האיש ואפי' של קטן, והרי היה המנהג כן לפי דברי רש"י ותוס' והרא"ש. ואפשר דכוונת התוס' והרא"ש נמי שהיו רגילים מחמת חולי, וזה דוחק למה לא כתבו זאת בהדיא וצ"ג. ונראה לי לומר דאפשר דרק בזמנם של רב הונא ורב אדא היה המנהג כן משום גזירת מלכות, וכמו שהיו לפני כמה דורות ברוסיה גזירה על פאות הראש, ולכן שאל רב אדא לרב הונא מי מגלחם, אם אתה מגלח אותם או אשה או עכו"ם, וכמו שכתב הרמ"א (שם ס"ה) דקטן מותר להיות ניקף ע"י עכו"ם. ועי' במאמר הבא.

שם ע"ב ודיך מאן מגלח להון. עי' ברש"י שהיו בניו הקטנים מגולחים ראשיהם עם פאותיהם מפני חשש חולי, דארחייהו דאינשי דקמגלחי להו כדי להברותן, ושאל מאן קמגלח להו. והתוס' כתבו בסתם שראה בניו קטנים מגולחים ראשיהם עם פאותיהם. וכ"כ בפי' הרא"ש שהיו רגילין שלא לשייר פאות כשהיו מגלחים ראשי הקטנים. ותמוה מאד הרי זה איסור ואיה חינוך הקטנים,

31. ספר שערים מצויינים בהלכה

אשתו. ועי' ברש"י עה"כ (תצא כד-טז) "לא ימתו אבות על בנים" דבנים קטנים מתים בעון אבותם, ומקורו בספרי שם. וכתוס' במס' ב"ק (פ. ד"ה חובה) פירשו דרב אדא אמר לרב הונא, וכי אין יראה שתענש בקבורת בניה. ולפי זה לא לייט אותה אלא אמר שיש לה לדאוג על זה, והוי כשגגה שיצאה מן השליט. ובברכת ראש פירש עפ"י מה דאיתא לעיל (כט.) דבנזירות איכא ניוול דמקיף כל הראש, עי' ברש"י (ד"ה קסבר) ובתוס' (כת: ד"ה קסבר) ולא ניחא בזה להבנים הקטנים ואדרבה רוצים להתנאות בגידול שערם, אלא מי שירא מעין הרע אינו רוצה להתנאות, ולזה אמר רב אדא למה לה להקיף כל הראש לבניה הקטנים וכי מתו בניה מעין הרע, והוי כשגגה שיצאה מפיו.

לא אקיים ליה זרעא לרב הונא. משמע דנולד ליה אלא שמתו. וצ"ע למה מתו בשביל